

Natuurreservaten

Zuiderkempen

Jaargang 2
driemaandelijks tijdschrift
oktober 1996 Nr. 3

Voor de gebruiksvriendelijkheid is de opmaak licht gewijzigd.

Een maand van hoop en twijfel.

(titel van het artikel van Paul Wijndaele, voorzitter van de Vlaamse Vleugel Koninklijke Sint Hubertusclub van België in het septembernummer 1996 van 'De Vlaamse Jager').

In het septembernummer van 'De Vlaamse Jager', het tijdschrift van de Vlaamse Vleugel Koninklijke Sint-Hubertus Club van België, lezen we enkele, op zijn zachtst gezegd, opmerkelijke passages. Eerst is er het artikel van de voorzitter Paul Wijndaele. We willen u de laatste alinea's van dit artikel niet onthouden.

B Volgende maanden, beste vrienden en vriendinnen, trekken we de bieten en de bossen in. Adem maar zeer goed, want in januari gaan we bloed geven en dat kan niet zuiver genoeg zijn; onze medemensen helpen is ons ingebakken. Hier verschillen we van sommige dierenbeschermers, die hun dierenliefde manifesteren door medemensen het hospitaal in te rammen omdat ze honden leveren aan de universiteit om er proeven op te doen om daar achteraf mensenlevens mee te redden. En dan maar spreken over het mensDOM en het dierenRIJK. Gelukkig hebben we buiten onze rechten, ook nog plichten en hierin verschillen we van andere diersoorten."

Dat je door de bieten en de bossen in te trekken, daarbij goed in te ademen, je bloed zuivert, daar twijfelen we niet aan. Dat je bloed zo zuiver mogelijk moet zijn bij het bloedgeven, daar kunnen we ook in komen. Dat je je medemens helpt door bloed te geven is ongetwijfeld waar. Dan wordt het ons even te moeilijk. De link met die wrede dierenbeschermers is ons niet meteen duidelijk. En wie bedoelt de heer Wijndaele eigenlijk met zijn 'vrienden en vriendinnen', 'we', 'ons',... Zou hij het echt hebben over die mensen met hun groene pak, hun knallende geweren, hun? dodelijke hagel, hun alles opjagende honden,... Waarschijnlijk wel, maar ja, ze hebben dan ook 'zuiver' bloed en dat geven ze gul aan hun medemens, dat maakt veel goed...

In een ander artikel in hetzelfde tijdschrift heeft men het over 'patrijzenbeheer'. In een testterritorium van 5^0 ha in Noord-Frankrijk heeft men een aantal zaken vastgesteld.

Een van de conclusies: "Primo (en we kunnen er niet hard genoeg op hameren) zorgde zware predatie voor enorme verliezen en dan nog vooral tijdens het broedseizoen. Predatoren hebben in die periode immers ook jongen groot te brengen. Een vroegtijdige constante bestrijding blijft meer dan ooit noodzakelijk."

Het komt ons zeer vreemd over zulke zaken nog te lezen in het tijdschrift van de Koninklijke Sint-Hubertus Club van België anno 1996. Dat predatoren ook jongen groot brengen, dat die ongetwijfeld ook wel wat patrijzen verorberen, zeker als die patrijzen in grote getale aanwezig zijn, zal zeker waar zijn. Heeft de auteur van dit artikel nog nooit gehoord over natuurlijk evenwicht, natuurlijke selectie, over de zeer nuttige rol van predatoren in de natuur? Bovendien, over welke predatoren heeft hij het? De meeste predatoren (wezel, hermelijn, bunzing, havik, buizerd,...) zijn wettelijk beschermd. Hoe kan hij dan zijn lezers een 'vroegtijdige constante bestrijding' aanraden? Hét tijdschrift van de Vlaamse jagers predikt de (onwettelijke!) 'vroegtijdige constante bestrijding van predatoren'... begrijpe wie kan...

Uit kontakten met jagers in onze streek, hebben we geleerd dat niet alle jagers over dezelfde kam te scheren zijn. Tijdens vergaderingen van de wildbeheerseenheden in onze regio horen we positieve geluiden en ideeën over jacht r wildbeheer, predatoren. Op bepaalde delen van onze natuurreservaten wordt zelfs een beheers jacht toegepast. Bepaalde ideeën die in 'De Vlaamse Jager' geuit worden zetten de klok soms jaàren terug. Of is die tijd van toen bij sommige jagers met 'zuiver' bloed nooit voorbij geweest?

Wij nodigen de jagers met een 'weidelijke' visie dan ook uit om in de pen te kruipen, hun stem te verheffen tegen zoveel onzin. Op termijn worden dan hopelijk ook de jagerskringen 'gezuiverd' van dergelijke 'vrienden en vriendinnen'. Naast de predatoren zullen ongetwijfeld ook de weidelijke jagers en hun imago er wel bij varen.

Met deze bedenkingen willen we geen standpunt voor of tegen de jacht innemen.

Wat we wel vinden is dat verklaringen en praktijken als hierboven beschreven in de verste verte niks met natuur te maken hebben integendeel!

We nodigen jullie allemaal uit voor onze jaarlijkse eetdag in de parochiezaal van Blauberg. Onze kok van dienst Jan Vermeulen uit Tongerlo, verzorgt voor U en ons een overheerlijk maal. De opbrengst wordt gebruikt voor aankopen van natuurgebied in ons werkgebied. Inschrijven is wel noodzakelijk. Meer info krijg je binnenkort toegestuurd.

Hou nu alvast 1 DECEMBER 1996 vrij.

Voor U gelezen

“ Bij smogalarm is het beter voor het milieu om de auto te laten staan en te gaan fietsen. Het is echter beter voor de gezondheid van de fietser om het tegenovergestelde te doen.”

FRUITSAP.

De nieuwe oogst appelsap is aangekomen en uitstekend bevonden door onze proevers. Het sap komt dit jaar hoofdzakelijk van hoogstamgoudrenetten. De prijs blijft ongewijzigd: 550 fr. per bak van 12 l. Te bestellen en/of af te halen bij onze voorzitter, Lon Lommaert, Vorstheide 16, Herselt tel. 014/54 17 38, fax. 014/54 44 93

Uit de Reservaten

De Roost

Het zag er naar uit dat we door de aanhoudende droogte, deze zomer minder maaisel zouden moeten afvoeren. En ook buiten de natuurgebieden was er blijkbaar minder hooi, door dit tekort was zelfs het gras van de Roostbeemden in trek. In ruil voor het hooi heeft men dit jaar de beemden netjes opgekuist. Zo hadden we minder kosten en ook veel minder werk. De werkwilligen die zelfs vanuit het Antwerpse waren komen opdagen, hebben dan met zeis en hark de wandelpaden maar vrijgemaakt.

Craeywinckel

Het was eerst de bedoeling om de beemd 2 jaar onaangeroerd te laten. Maar aangezien de ruigtekruiden zoals Grote brandnetel, Ridderzuring, en Distel het een beetje te bont maakten, werd toch maar besloten om nu alles te laten maaien. Tijdens het opruimen van het maaisel werd maar pas duidelijk wat we hadden aangericht, er sprongen opvallend veel kleine kikkertjes en padden voor onze voeten weg. De Bruine kikker en de Gewone pad hebben blijkbaar géén last van die zogenaamde 'vuiligheid'.

De Steenkensbeek.

Ons reservaat de Steenkensbeek zucht onder de knoet van onze Hulshoutse geplande Brug, wier wereldberoemdheid ondertussen al wel een hoofdletter rechtvaardigt. Voor het ogenblik ziet het er voor de natuur weer wat beter uit: Minister Baldewijns heeft de bouwvergunning voor de Brug nietig verklaard.

De Langdonken

We hadden slechts 800 botten hooi dit jaar in de Langdonken. Vorig jaar overschreden we moeiteloos de 3000 botten. Daar zat het uiterst droge voorjaar voor heel veel tussen. Het maaien, hooien, binnen halen was een makkie.

Onze kas werd uiteraard minder gespijsd. Om uit de kosten te komen (maai- en perskosten) waren we zelfs verplicht ons hooi duurder te verkopen. Uiteindelijk hielden we toch veel minder centen over.

Het was een zeer droog voorjaar. Enerzijds is dit een toevallige gebeurtenis die om de zoveel jaren voorkomt, dus daar is op zich niks aan de hand. Anderzijds worden we weer met onze neus op de 'droge' feiten geduwd. We herinneren het ons nog levendig: tien jaar geleden hing de voorjaarslucht nog vol met wintertalingen. Die broedden in de natte, dichte wil gonst ruwe l en van de Langdonken.

De wilgenstruwelen zijn er nog steeds, helaas kampen we steeds meer met verdroging. En de oorzaak hiervan ligt niet alleen in droge voorjaren. Het versneld afvoeren van water naar zee (rechttrekken en kanaliseren van onze rivieren) onttrekt op zeer korte tijd heel veel water uit onze valleigebieden weg. Gevolg : een onrustwekkende verdroging, met alle nare gevolgen voor fauna en flora. Gelukkig groeit het besef, ook bij beleidsinstanties, dat het zo niet verder kan en hier en daar worden, zij het zeer schuchter, pogingen ondernomen om de waterhuishouding in bepaalde gebieden te herstellen. Op termijn zijn in en om de Langdonken ook maatregelen nodig. Het gebied dankt immers zijn natuurwaarde voor een groot deel aan de hoge vochtigheid. Ook op dit vlak is er nog heel veel werk voor de boeg.

Netevallei

Onlangs werd door Natuurreservaten VZW een mooi bos aangekocht in de Rothoek. Het is een gedeelte van een enkele hectaren groot drassig elzenbroekbos waar in het voorjaar massaal dotterbloemen en speenkruid bloeien. Langs de randen was er echter door de jaren heen een minder fraaie 'stortplaats' ontstaan.

In april werden deze stortplaatsen door enkele vrijwilligers opgeruimd. De gemeente Westerlo had voor de verwijdering van het afval een container geplaatst die verdeeld was in verschillende compartimenten zodat het afval niet allemaal diende gestort te worden maar grotendeels kon worden gerecycleerd.

In het voorjaar werd door de beheerscommissie een werkbezoek gebracht aan de Netevallei. Deze commissie waarvan zowel wetenschappers als lokale medewerkers deel van uit maken heeft tot doel om het gevoerde beheer ter plaatse te evalueren en waar nodig bij te sturen. Het maaibeheer van de verschillende hooilanden heeft een positieve invloed op de plantengroei. De in het begin massaal aanwezige ruigtekruiden werden teruggedrongen en verschillende kleinere planten profiteren hiervan om uit te zaaien en te vermeerderen. De optredende vervuiling van de bodemlaag zou kunnen verholpen worden door de hooilanden te laten nabeweiden.

Het geleidelijk omzetten van een aangeplant Amerikaans eikenbos naar ' een spontaan tot ontwikkeling te komen inlands bos werd ook positief geëvalueerd. De plaats waar een gedeelte van de Amerikaans eiken verwijderd werden, staat een jaar later reeds vol met jonge berken/eiken, lijsterbes, varens, pijpestrootje en struikheide.

* Maar het zijn niet enkel mooie berichten die uit het natuurgebied komen aanwaaien. Zo werd er begin dit jaar bij een vijver in de Kwarekken (natuurgebied) een grote caravan geplaatst. Het gemeentebestuur van Westerlo werd verschillende malen gevraagd om op te treden tegen deze overtreding en wanneer er enkele weken later een schrijven wordt gericht naar de overtreders doen deze doodleuk een aanvraag tot regularisatie van de bouwvoertreding. Om advies gevraagd, beslist Stedebouw dat er van regularisatie geen sprake kan zijn en dat de toestand in zijn oorspronkelijke staat dient hersteld te worden. Stilaan begint de overtreder met het afbreken van de caravan, maar de laatste resten zijn nog niet verwijderd als tijdens het Paasweekend op een andere plaats aan de vijver een complete prefab woning opgetrokken wordt. Door ons op de hoogte gebracht, besluit het gemeentebestuur om de bouwvoertreding te laten vaststellen door de Politie. Via de milieuraad werd aan het Schepencollege ook gevraagd om zich burgerlijke partij te stellen in deze zaak om voor de rechtbank het herstel van de natuur af te dwingen. Wordt vervolgt...

Het Goor

In de lente en zomer rusten de beheerders van het Goor: de zeisen, bijlen en plagschoppen worden aan de kant gelaten om al het vliegende, kruipende en zwemmende ongedierte dat het Goor als zomerverblijfplaats heeft uitgekozen, te ontzien. Wel wordt er een balans opgemaakt van de resultaten van de vorige jaren. Uit deze evaluaties leren we telkens weer bij. Verleden jaar kwamen we tot de conclusie dat het plaggen van

een erg laag gelegen pand verkeerd was. Een compleet foute conclusie blijkt nu twee jaar na het plaggen is dit plaatsje uitgegroeid tot een juweeltje, met onder andere heel wat gloednieuwe groeiplekjes van Moeraswolfsklauw.

Vraag voor de kenners: Moeraswolfsklauw is een sporenplant, hoe kan die na 30 jaar terug uit de zaadbank ontkiemen?

Voor dit werkjaar zijn we van plan om vooral hout te kappen en bij elke werkdag een kleinschalig werkteam op het Goor los te laten. Op voorstel van een toekomstig wereldberoemd mossenspecialist gaan we het plaggen wat minder agressief aanpakken, om de zeldzame mossen en korstmossen die het Goor rijk is wat te ontzien.

Asbroek.

Sommige Herseltse politici meenden, dat de omleidingsweg rond Herselt beter kon opgeschoven worden tot tegen het Asbroek. Plannen werden gemaakt en hermaakt en voorgelegd aan de minister van Ruimtelijke Ordening (E. Baldewijns). Met een O op het rapport zijn onze plaatselijke politiekers uit Brussel teruggekomen. De omleidingsweg blijft waar hij sinds 1978 op het gewestplan getekend staat.

Allee, weer een aanslag op een reservaat vrijdeld!

Grazers

In de Hoge Langdonken grazen een zestal Brabantse trekpaarden. Ze verzorgen de nabegrazing van enkele graslanden. Die graslanden werden in juli gehooïd. Deze grote grazers zorgen er voor dat het gras zeer kort de winter in gaat. Met hun hier en daar verspreide mest zorgen ze voor een actief bodemleven. Die bemesting is relatief licht gezien het feit dat de periode van begrazing vrij kort is. Ook in de Netevallei wordt gedacht aan begrazing.

Grote grazers in natuurgebieden zijn een alledaags verschijnsel geworden, Begrazing wordt door velen als een zeer geschikte beheersmaatregel beschouwd. Maar wat is er precies bekend over de effecten van begrazing en zijn die gegevens wel zo hard?

Over begrazing en grazers gaat een zeer interessant themanummer van de bosbouwvoorlichting... Het schetst recente ontwikkelingen en geeft een overzicht van ervaringen met begrazing en van de kennis omtrent effecten? Er wordt een balans opgemaakt door beheerders, beleidsmedewerkers en onderzoekers; een balans met soms verrassende conclusies.

Is iemand geïnteresseerd in dit themanummer? Bel even naar Staf Aerts (013/77 22 78).

Uit de Milieuraden.

HERSELT

De Herseltse Milieuraad heeft twee vergaderingen besteed aan het MINA-plan. Op een eerste vergadering werd het plan toegelicht, op een tweede formuleerden we een advies. Het advies had lof voor het plan. Het is de eerste keer dat de milieuproblemen globaal en beleidsmatig aangepast (op papier) worden. Kritiek was er op de vaagheid van de voorstellen, over het gebrek aan evaluatie. Verder hadden we enkele concrete opmerkingen. De gemeenteraad heeft zonder slag of stoot het advies overgenomen.

LAAKDAL

De milieuraad van Laakdal werd om advies verzocht in verband met een vraag van jagers over het jachtrecht op gemeentegronnen. Hoewel de vertegenwoordigers van de natuurverenigingen in onze milieuraad/ de jacht op zich niet goedkeuren, hebben ze zich aangesloten bij de meerderheid om positief te adviseren. Evenwel op voorwaarde dat de natuurgebieden werden uitgesloten. Als tegenprestatie organiseren de jagers jaarlijks een zwerfvuilopruimactie.

Onlangs werd op de milieuraad het ontwerpplan MINA 2 besproken. De opmerkingen waren soms vernietigend negatief. Een aantal opbouwende voorstellen werd door de vertegenwoordigers van de (landbouw) veeteelt geblokkeerd. De zin voor milieuzorg is in deze sector nog ver zoek.

HULSHOUT

Geen grote activiteiten hier, tenzij het opstellen van een advies over het MINA-plan. Dit advies is een dubbelzinnig document geworden waarin we heel wat groene standpunten hebben verwerkt, maar waarin eveneens een aantal milieuvriendelijke aanbevelingen voorkomen.

Het is een document waar geen land mee te bezeilen is. Uiteindelijk is dit misschien nog niet zo slecht, de hogere overheid gaat onmiddellijk inzien dat met adviezen van dit niveau geen rekening moet gehouden worden wegens een totaal gebrek aan samenhang. Goed nieuws is de aankomst vanuit vakbondshoek van twee nieuwe leden, Chris Van Bouwel en Nicole Stas.

De Winnaar.

Iuc Van Roie een veteraan uit de natuurbeweging kende als enige het juiste antwoord op de prijsvraag in ons vorig nummer. De prijs, een schouderklopje om hem te steunen in zijn altijd niet even gemakkelijke job als milieuambtenaar in Hulshout, wordt hem bij deze overhandigd.

GNOPPEN of is het GNOPS

HERSELT

Hoera, hoera ! Dat zou onze reactie moeten zijn bij de geboorte van het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan. Het plan dat door de begeleidingscommissie goedgekeurd werd, heeft zijn verdiensten, al hadden we meer en beter verwacht. Een groot gedeelte van de maatregelen zijn niet meer of minder dan het herhalen van verplichtingen die het

gemeentebestuur moest nakomen binnen het kader van de wet, Bijvoorbeeld : toepassen van het bermbesluit en de beteugeling van bouwmisdrijven. De hoofdactie is, in samenwerking met Hulshout en Westerlo, een natuur -richtplan opstellen voor de vallei van de Grote Nete. Dit plan moet de inrichting van deze 500 ha grote vallei voorstellen waarbij het behoud en het beheer van de natuurwaarden de hoof doel stellingen zijn. Er moet ook aandacht zijn voor natuurbeleving en zachte recreatie.

In de beste huishoudens komt het voor !

De samenwerking tussen Dubbel loof en onze Afdeling was niet meer wat het zijn moest. Meningsverschillen over het natuurbeheer en -beleid lagen aan de basis van meerdere conflicten, Na moeizame onderhandelingen besliste de Raad van Bestuur van Natuurreservaten vzw. de huidige samenwerkingsovereenkomst met Dubbel loof op te zeggen vanaf 31-12-97.

Natuurreservaten vzw en de Afdeling Zuiderkempens betreuren ten zeerste de gang van zaken. Er is de afgelopen jaren immers ook heel wat positiefs gebeurd.

De deur van onze Afdeling blijft dan ook open voor Dubbel loof, gesprekken over een vernieuwde samenwerking blijven steeds mogelijk.

HULSHOUT.

Dit GNOP nadert de fase van de praktische aanbevelingen op het terrein. In de voorstellen van de begeleidingscommissie ligt de opmaak van een natuur inrichtingsplan voor de vallei van de Grote Nete centraal (in samenwerking met Herselt en Westerlo). Er zijn ook heel concrete voorstellen die zich wat kleinschaliger ambities aanmeten. Zo wordt voorgesteld om de hele Steenkensbeek van bron tot monding uit te bouwen tot een ecologische levensader doorheen het grondgebied van de gemeente. Een ander voorstel is om de twee oude Nete-armen die eigendom zijn van Natuurreservaten door de gemeente opnieuw te laten uitgraven. Zo krijgen we ongetwijfeld mooie amfibiepoelen. Poelen van de grootte die wij voorstellen, kunnen trouwens heel wat meer aan dan de functie van kikkerpoel: qua wateroppervlakte en diepte zou in 20'n vernieuwde Netearm ook een volwassen walvishaai zich best in zijn sas voelen. Duimen maar, je weet maar nooit !

TE TRAAG VOOR DEZE WERELD?

Vier wielen, een moker en een slachter.
Een egel blijft dood achter
dood en leeg;
niet veel meer nog dan een veeg.

Is dit alles wat over is
van dit stekelige jonge leven?
Stil sta ik erbij te beven;
ik voel ook m'n eigen ribben kraken.
Een ellendig gevoel van onmacht
geeft me de nijging om te braken.

Snelle mens in z'n ijzeren ijzigheid,
Geen tijd voor zulk een 'kleinigheid'
"Te traag voor onze wereld",

klonk het leeg en doods verwijt.

Vier wielen, een
Een fietser
ook te traag..?
en het bloed blijkt even rood.

moker en een slachter.
blijft dood achter;
Ook te snel dood